

Art Contemporani (20024)

Titulació/estudi: Grau en Humanitats

Curs: 3r

Trimestre: 2n

Nombre de crèdits ECTS: 5 crèdits

Llengua o llengües de la docència: català

Professorat: Marta Anton, grup 1, María de los Santos García Felguera, grup 2, i Alex Mitrani, grup 3

1. Presentació de l'assignatura

L'assignatura és una introducció a l'art de la primera meitat del segle XX, els principals moviments que es desenvolupen entre els darrers anys del segle XIX – des d'allò que genèricament s'anomena postimpressionisme i “fi de segle”- fins els anys previs a la Segona Guerra Mundial; el curs es centra, per tant, en les “primeres avantguardes” o “avantguardes històriques”, amb atenció als principals corrents artístics: expressionisme, fauvisme, cubisme, futurisme, avantguardes russes i constructivisme, neoplasticisme, Bauhaus, dadà i surrealisme.

Es tracta d'oferir als alumnes una visió panoràmica de l'art de la primera meitat del segle XX amb l'objectiu que l'alumne adquireixi els coneixements bàsics necessaris per comprendre aquesta època i sigui capaç d'enfrontar-se adequadament a obres d'art contemporànies. El curs també planteja tot un conjunt de qüestions temàtiques específiques que cerquen ajudar a l'alumne a desenvolupar una capacitat d'anàlisi que faciliti la comprensió d'aquestes obres i l'obertura de ment necessària per apropar-se a altres manifestacions artístiques del període estudiat, així com obres d'altres èpoques.

2. Competències a assolir

Competències generals	Competències específiques
1. Capacitat per analitzar una obra d'art: autor, any, títol, moviment o corrent artístic, etc. 2. Capacitat per relacionar les arts plàstiques amb d'altres manifestacions artístiques, històriques, filosòfiques i científiques. 3. Capacitat per percebre sense prejudicis les manifestacions artístiques. 4. Capacitat per utilitzar fonts diverses: manifests i declaracions d'artistes, cartes i memòries, novel·les, etc.	1. Capacitat per desenvolupar un sentit crític i una opinió personal fonamentada que no depengui de la crítica ni de les modes. 2. Capacitat per utilitzar les notícies de premsa i fonts audiovisuals contemporànies. 3. Capacitat per desenvolupar aplicacions professionals, tal com conservació, divulgació i comissariat. 4. Capacitat per iniciar treballs d'investigació en història de l'art contemporani.

3. Continguts

1. Camí a l'avantguarda: opcions a finals del segle XIX. El simbolisme i el postimpressionisme

2. La llibertat de l'artista i l'obra: expressionisme i subjectivitat

1905 “Donatello entre les feres”: els *fauves*

Matisse, el pintor del luxe, la calma i la voluptuositat

1905. Sense normes ni destresa. *Die Brücke*, Kirchner i l'expressionisme alemany, entre Dresde i Berlín

Der Blaue Reiter. Kandinsky, de Murnau a Munic. Paul Klee

3. Un nou llenguatge pictòric: el cubisme

1907 *Les demoiselles d'Avignon*. Picasso i Braque a París

Cubisme analític i cubisme sintètic

1912 El collage. Escultura i nous materials

Juan Gris

La difusió internacional del moviment cubista: Apollinaire, Gleizes, Metzinger, Léger, Sonia i Robert Delaunay

4. El culte a la modernitat: el futurisme

1909 Marinetti, els manifestos i les trobades futuristes. La música de sorolls

La petjada del llenguatge cubista: Carrà, Balla, Severini, Russolo.

La preocupació pel dinamisme: la fotografia del moviment, els germans

Bragaglia i l'escultura de Boccioni

La difusió del cubisme i el futurisme

5. Canviar l'art per canviar el món

L'avantguarda russa. De l'inici del segle XX fins la dècada de 1930.

Opcions suprematistes, constructivistes i intermèdies: Malèvitx; Tatlin,

Ródtxenko i Stepanova; els Pevsner

La difusió de les idees revolucionaries als Països Baixos i Alemanya

La revista *De Stijl* i el pas “ cap a una arquitectura plàstica”. Mondrian i l'abstracció

Una escola de construcció, la Bauhaus: nous objectes quotidians i nova arquitectura

L'emigració d'artistes europeus i la difusió als Estats Units

6. Contra l'art: La revolució dadaïsta

1916 Zurich i el Cabaret Voltaire d'Hugo Ball

Alemanya i el compromís polític: les fires dadà, el fotomontatge, *merz*

Nova York i París. Duchamp, Man Ray i els *ready-made*

Picabia, 391, Cravan, els Delaunay i la Barcelona moderna

La fotografia sense càmera: *rayografies* i *schadografies*

Los retorns a l'ordre i la Nova Objectivitat

7. El surrealisme

1924 L'inconscient i l'automatisme. Breton i el Primer manifest surrealista

Els camins del surrealisme

Joan Miró, "descobrir el món"

Dalí i els somnis pintats de colors

Els objectes surrealistes

El Surrealisme entre el vell i el nou continent: d'Europa a Amèrica

4. Avaluació

Puntuació:

60 % Examen final

20 % Treball

20 % Participació a les classes, seminari, fòrums i activitats del curs

Examen:

L'examen consistirà en analitzar i comentar diverses obres i/o desenvolupar un tema.

L'anàlisi de les imatges haurà d'incloure: moviment artístic al qual pertany l'obra, data aproximada (justificant cadascun d'aquests aspectes), autor i títol, i comentari

en el qual s'estableixin relacions amb d'altres obres del mateix autor i amb d'altres obres contemporànies (d'altres artistes), anteriors i posteriors, assenyalant les raons per les quals l'obra és significativa.

El tema d'examen a desenvolupar pot respondre a un epígraf del programa o pot ser una qüestió transversal en la qual sigui necessari referir-se a diversos epígrafs i temes del programa esmentat.

A l'hora de valorar l'examen, comptaran els coneixements i també la claredat d'idees, la precisió i la capacitat d'argumentació i expressió escrita.

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

- Argan, Giulio Carlo. 1991. *El arte moderno: Del iluminismo a los movimientos contemporáneos*. Madrid: Akal.
- Bozal, Valeriano. 1993. *Los primeros diez años : 1900-1910, los orígenes del arte contemporáneo*. 2ª ed. Madrid: Visor.
- Cirlot, Lourdes. 1995. *Primeras vanguardias artísticas: Textos y documentos*. Barcelona: Labor.
- Calinescu, Matei. 2003. *Cinco caras de la modernidad: Modernismo, vanguardia, decadencia, kitsch, posmodernismo*. Madrid: Tecnos.
- De Diego Otero, Estrella. 1996. *Arte contemporáneo II*. 1ª ed. Madrid: Historia 16.
- García Felguera, María de los Santos. 1989. *Las vanguardias históricas (y 2)*. Madrid: Grupo 16.
- González García, Ángel; Calvo Serraller, Francisco; Marchán Fiz, Simón. 1999. *Escritos de arte de vanguardia 1900-1945*. Madrid: Istmo.
- Marchán Fiz, Simón. 1994. *Fin de siglo y los primeros "ismos" del XX, 1890-1917*. Madrid: Espasa-Calpe.
- De Micheli, Mario. 2002. *Las vanguardias artísticas del siglo XX*. Madrid: Alianza.
- Ramírez, Juan Antonio (dir.), *El mundo contemporáneo, Historia del arte*, Madrid, Alianza, 1997

5.2. Bibliografia complementària

La bibliografia s'ampliarà al llarg del curs amb recomanacions concretes per cada tema, i s'inclourà tant llibres d'història de l'art, com escrits d'artistes i de crítics, així com altres textos literaris (novel·les, poemes, cartes i diaris, etc).

Els principals textos estaran disponibles a l'Aula Global.

Recursos didàctics

Webs de museus amb informació i recursos sobre obres i artistes:

Centre Pompidou (París) www.centrepompidou.fr

Es pot accedir a 60.000 obres de la col·lecció i a al catàleg de la biblioteca *Kandinsky (d'art, arquitectura i disseny); retransmeten vídeos i debats.

MoMA (Nueva York) www.moma.org

Permet veure audiovisuals d'obres i artistes; registrant-se, s'accedeix a la base de dades de la col·lecció.

Tate Online (Londres) www.tate.org.uk

Té informació sobre les exposicions que organitza i selecciona una obra per cada sala; a més permet seguir conferències i altres activitats del museu.

Museo Reina Sofía (Madrid) www.museoreinasofia.es

Amb twitter es pot seguir l'activitat del museu; hi ha conferències i entrevistes en Blip TV.

MNAC (Barcelona) www.mnac.cat

Es poden visitar les sales del museu (les d'Art Modern, pel que es refereix a aquesta assignatura), amb descripcions i reproduccions de les principals obres; també es pot consultar la revista i el butlletí del museu.

MACBA (Barcelona) www.macba.cat

Les conferències i els debats estan en arxius d'àudio.

Museo Thyssen-Bornemisza (Madrid) www.museothyssen.org

La col·lecció es pot visitar de manera virtual i les obres es poden analitzar de manera interactiva.

Museo Guggenheim (Bilbao) www.guggenheim-bilbao.es

Es pot fer una visita virtual al museu en companyia d'una animació del director.

SFMOMA (San Francisco) www.sfmoma.org

Ofereix presentacions audiovisuals d'obres i artistes; registrant-se, s'accedeix a la base de dades de la col·lecció.

Van Gogh Museum (Amsterdam) www.vangoghmuseum.nl

A més de les obres, permet estudiar la biografia i les cartes de l'artista; en ArtBabble hi ha vídeos que analitzen algunes obres.

Stedelijk Museum (Amsterdam) www.stedelijkdestad.nl

Permet estudiar algunes obres destacades de la col·lecció i consultar el butlletí del museu (en neerlandès).

Museo Picasso (Barcelona) www.museupicasso.bcn.es

Presenta fitxes completes d'una selecció de les obres i ofereix material sobre les exposicions temporals.

Fundación Miró (Barcelona) fundacionmiro-bcn.org

Té fitxes completes d'una selecció d'obres de la col·lecció.

6. Metodologia (optatiu)

7. Programació d'activitats

ART CONTEMPORANI (20024, grups 1)

Dimarts Dijous

10/01 - 12/01 PLENÀRIA PLENÀRIA

17/01 - 18/01 PLENÀRIA PLENÀRIA

24/01 - 26/01 PLENÀRIA PLENÀRIA

31/01 - 02/02 Seminari Seminari

07/02 - 09/02 Seminari PLENÀRIA

14/02 - 16/02 PLENÀRIA PLENÀRIA

21/02 - 23/02 PLENÀRIA Seminari

28/02 - 01/02 PLENÀRIA Seminari
06/03 - 08/03 PLENÀRIA Seminari
13/03 - 15/03 PLENÀRIA PLENÀRIA

ART CONTEMPORANI (20024, grup 2)

Dilluns Dimecres

09/01 - 11/01 PLENÀRIA PLENÀRIA
16/01 - 18/01 PLENÀRIA Seminari
23/01 - 25/01 PLENÀRIA Seminari
30/01 - 01/02 PLENÀRIA PLENÀRIA
06/02 - 08/02 PLENÀRIA Seminari
13/02 - 15/02 PLENÀRIA Seminari
20/02 - 22/02 PLENÀRIA PLENÀRIA
27/02 - 29/02 PLENÀRIA Seminari
05/03 - 07/03 PLENÀRIA Seminari
12/03 - 14/03 PLENÀRIA PLENÀRIA

ART CONTEMPORANI (20024, grup 3)

Dilluns Dimecres

09/01 - 11/01 PLENÀRIA PLENÀRIA
16/01 - 18/01 PLENÀRIA Seminari
23/01 - 25/01 Seminari PLENÀRIA
30/01 - 01/02 PLENÀRIA PLENÀRIA
06/02 - 08/02 PLENÀRIA PLENÀRIA
13/02 - 15/02 Seminari Seminari
20/02 - 22/02 PLENÀRIA PLENÀRIA
27/02 - 29/02 Seminari Seminari
05/03 - 07/03 PLENÀRIA PLENÀRIA

12/03 - 14/03 PLENÀRIA PLENÀRIA